

Centraal Bureau
voor de Statistiek

Sociaaleconomische trends

Wie doet vrijwilligerswerk?

2015 | 04

**Judit Arends
Linda Flöthe**

In 2012/2013 heeft de helft van de bevolking van 15 jaar en ouder zich minstens één keer per jaar als vrijwilliger ingezet voor een organisatie of vereniging. Dertig procent was maandelijks als vrijwilliger actief. De meeste vrijwilligers zetten zich in voor sportverenigingen, scholen, levensbeschouwelijke organisaties en in de verzorging en verpleging. Vrijwilligers hebben over het algemeen een hoger opleidingsniveau, een kerkelijke achtergrond, zijn autochtoon en van middelbare leeftijd. Ook hebben vrijwilligers vaker betaald werk dan mensen die geen vrijwilligerswerk doen.

1. Inleiding

Voor de komende jaren wordt politiek en maatschappelijk grote waarde gehecht aan de eigen verantwoordelijkheid en betrokkenheid van burgers. De overheid streeft naar een zogenoemde participatiesamenleving, een term die sinds de Troonrede van 2013 veel gebruikt wordt. Het verrichten van vrijwilligerswerk is een belangrijke indicator van maatschappelijke betrokkenheid en participatie (Putnam, 2000; Knulst en Van Eijck, 2003). Het gaat immers om vrijwillige inzet van burgers voor anderen en voor de samenleving. Vrijwilligerswerk is door de Interdepartementale Commissie Vrijwilligersbeleid (1982) gedefinieerd als 'werk dat in enig georganiseerd verband onverplicht en onbetaald wordt verricht ten behoeve van anderen of de samenleving'. Het gaat bij vrijwilligerswerk om niet-beroepsmatige participatie in verschillende organisaties. Vrijwilligerswerk heeft naast een maatschappelijke ook een sociale functie. Door het verrichten van activiteiten voor een organisatie kunnen immers sociale contacten en daarmee sociale netwerken ontstaan die van belang zijn voor de sociale samenhang in de samenleving (Arts en Te Riele, 2010).

Mensen die vrijwilligerswerk doen hebben daar uiteenlopende motieven voor: de wens om te helpen, zich nuttig voelen, plichtsbesef, persoonlijke ontwikkeling, vaardigheden leren, carrièremotieven, vrijetijdsbesteding en sociale contacten opdoen (Karl, Peluchette en Hall, 2008; Bussel en Forbes, 2002). Omgekeerd verhoogt een uitgebreid sociaal netwerk de kans om vrijwilligerswerk te doen (Wilson en Musick, 1997). Bovendien is de kans dat mensen zich actief inzetten voor een organisatie of vereniging veel groter als ze gevraagd worden om vrijwilligerswerk te doen dan als ze op eigen initiatief moeten beginnen (Okun en Eisenberg, 1992).

Behalve de motieven zijn in diverse studies ook de persoons- en andere achtergrondkenmerken van vrijwilligers onderzocht. Zo blijken de meeste vrijwilligers van middelbare leeftijd te zijn (Herzog, Kahn en Morgan, 1989; Wilson, 2000). In sommige studies is gevonden dat vrouwen enigszins vaker vrijwilliger zijn dan mannen, in andere studies is er geen verschil gevonden tussen mannen en vrouwen (Wilson, 2000). Gehuwden zetten zich vaker in als vrijwilliger dan ongehuwden (Sundeen, 1990). Het opleidingsniveau vertoont de sterkste samenhang met het doen van vrijwilligerswerk. Hoogopgeleiden zijn actiever als vrijwilliger dan laagopgeleiden (Brady, Verba en Schlozman, 1995; Rostenthal, Feiring en Lewis, 1998). In sommige studies is er een negatieve relatie gevonden tussen het hoogte van inkomen en vrijwilligerswerk (Freeman, 1997), terwijl in andere studies deze relatie positief is (Menchik en Weisbrod, 1987). Allochtonen zetten zich minder vaak in als vrijwilliger dan autochtonen en mensen met een kerkelijke achtergrond doen vaker vrijwilligerswerk dan mensen zonder denominatie (Bekkers, 2013). Werkenden zijn eerder

geneigd om vrijwilligerswerk te doen dan niet-werkenden (Smith, 1994), parttimers doen vaker vrijwilligerswerk dan werkenden met een fulltime baan (Wilson, 2000; Bussel en Forbes, 2002). Er zijn ook verschillen tussen een stads- en plattelandsomgeving: mensen in minder stedelijke woongemeenten doen vaker vrijwilligerswerk dan mensen in zeer stedelijke gebieden, omdat solidariteit en wederkerigheid in minder stedelijke woongebieden meer nadruk krijgen (Wuthnow, 1998).

In dit artikel staat het verrichten van vrijwilligerswerk door de Nederlandse bevolking centraal. In Nederland zijn grootschalige studies naar vrijwilligerswerk schaars. Voor het meten van vrijwilligerswerk van de Nederlandse bevolking heeft het CBS tot 2009 van twee bronnen gebruik kunnen maken, namelijk het Permanent Onderzoek Leefsituatie (POLS) en de Enquête Beroepsbevolking (EBB). De vragen naar vrijwilligerswerk in de EBB hadden betrekking op het moment van het vraaggesprek en brachten daarmee de meer structurele vrijwilligers in kaart. In het POLS werd gedetailleerd gevraagd naar incidenteel vrijwilligerswerk. Vanaf 2012 wordt vrijwilligerswerk – zowel het meer structurele als het incidentele – uitgebreid gemeten in de CBS-enquête Sociale samenhang en welzijn (zie Technische toelichting). Zo is onder andere gedetailleerd gevraagd naar het soort vrijwilligerswerk dat mensen doen voor diverse organisaties, het aantal uren dat eraan besteed wordt, en of ze gevraagd zijn om vrijwilligerswerk te doen. In dit artikel wordt onderzocht voor welke organisaties of verenigingen het meeste vrijwilligerswerk gedaan wordt en wat de verschillen tussen diverse bevolkingsgroepen zijn. Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van gegevens uit de enquête Sociale samenhang en welzijn 2012 en 2013.

2. Vrijwilligers in 2012 en 2013

2.1 Helft van de 15-plussers is vrijwilliger

In 2012 heeft de helft van de Nederlandse bevolking van 15 jaar en ouder in de twaalf maanden voorafgaand aan de enquête vrijwilligerswerk gedaan voor één of meerdere organisaties of verenigingen. In 2013 was het aandeel 49 procent. Dit aandeel is niet significant veranderd tussen 2012 en 2013.¹⁾ Dertig procent heeft zich in de vier weken voorafgaand aan het interview als vrijwilliger ingezet.

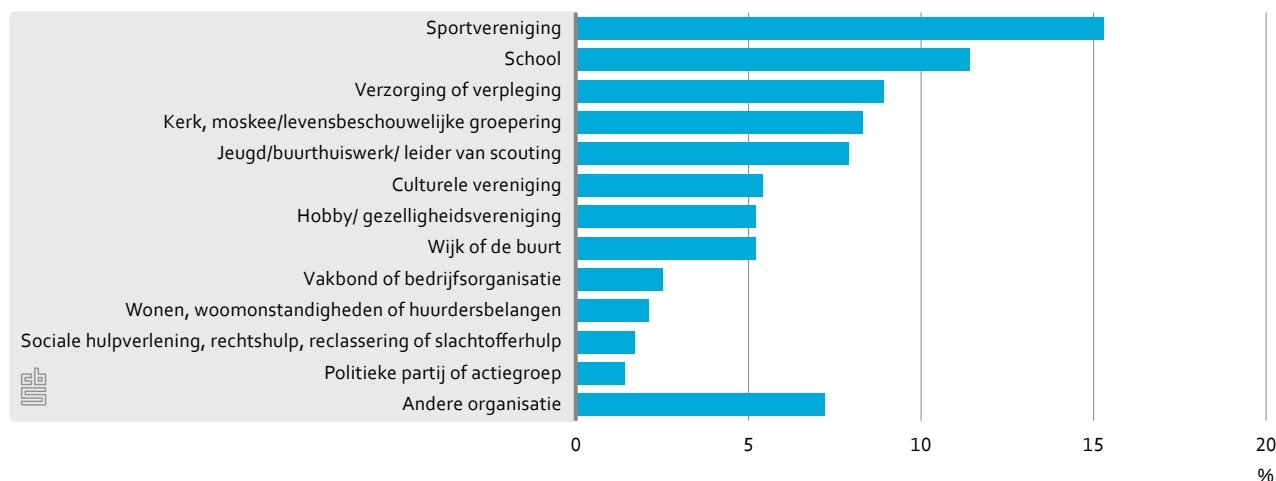
2.2 Sportverenigingen meest populair onder vrijwilligers

Er bestaan grote verschillen in de mate waarin mensen vrijwilligerswerk doen voor uiteenlopende organisaties of verenigingen. Sportverenigingen hebben verreweg het hoogste percentage vrijwilligers (15 procent), gevolgd door scholen (11 procent), verzorging en verpleging (9 procent), kerken en levensbeschouwelijke organisaties (8 procent) en jeugdorganisaties (8 procent). Daarna volgen met rond 5 procent culturele verenigingen,

1) Aangezien er geen significante verschillen zijn met betrekking tot vrijwilligerswerk tussen 2012 en 2013, zijn de twee bestanden samengevoegd voor de analyses. Meer steekproefmassa vergroot immers de analysemogelijkheden.

hobby- en gezelligheidsverenigingen en organisaties ten behoeve van de wijk of buurt. Vakbonden en organisaties met betrekking tot wonen en woonomstandigheden, politieke partijen en sociale hulpverlening hebben de minste vrijwilligers. Meer dan de helft van de vrijwilligers is actief voor één soort organisatie of vereniging, bijna een derde voor twee, 11 procent voor drie en 4 procent voor vier of meer organisaties of verenigingen.

2.1.1 Vrijwilligerswerk naar organisatie, 2012/2013

Bijna een derde van de mensen die in de twaalf maanden voorafgaand aan de enquête vrijwilligerswerk hebben verricht, heeft bestuurlijk werk gedaan, zoals zitting hebben in het bestuur, bestuursvergaderingen bijwonen of overleg voeren namens het bestuur.

2.3 Vrijwilligers besteden gemiddeld 4 uur per week aan vrijwilligerswerk

Er is een variatie in de tijd die in vrijwilligerswerk wordt gestopt. Gemiddeld besteden vrijwilligers 4 uur per week aan vrijwilligerswerk, maar de meeste vrijwilligers doen hun vrijwilligerswerk in minder dan één uur per week (36 procent). Dit zijn mensen die een paar uur per jaar incidenteel actief zijn als vrijwilliger. Een op de zes mensen besteedt acht of meer uur per week aan vrijwilligerswerk.

2.3.1 Tijd (uren per week) besteed aan vrijwilligerswerk, 2013/2013

Per week	Percentage
Minder dan 1 uur	36
1-2 uur	13
2-3 uur	11
3-5 uur	14
5-8 uur	10
8-12 uur	8
12-20 uur	5
Meer dan 20 uur	3

2.4 Meerderheid vrijwilligers is gevraagd

Meer dan 60 procent van de vrijwilligers is gevraagd om vrijwilligerswerk te doen, en doet dat dus niet op eigen initiatief. Het vaakst worden mensen gevraagd voor sportverenigingen, scholen en kerken of levensbeschouwelijke organisaties, en dit wordt met name gevraagd door kennissen of vrienden. Mensen die op eigen initiatief vrijwilligerswerk doen, hebben dikwijls op een advertentie of oproep gereageerd, en zelden via een vrijwilligerscentrale.

3. Vrijwilligers: wie zijn het?

Bevolkingsgroepen verschillen in de mate waarin zij zich inzetten als vrijwilliger (zie Inleiding). Deze verschillen zijn eerst onderzocht met behulp van bivariate analyses. Vervolgens is met behulp van multivariate analyses nagegaan of de waargenomen verschillen blijven bestaan na controle voor (overige) persoonskenmerken. Verdwijnen de bivariate verschillen, dan ligt een verklaring hiervoor in (een van) de persoonskenmerken. De volgende persoonskenmerken zijn hierbij steeds meegenomen: geslacht, leeftijd, burgerlijke staat, opleidingsniveau en herkomst.

3.1 Vrouwelijke vrijwilligers vaak actief op school, mannelijke in sportclubs

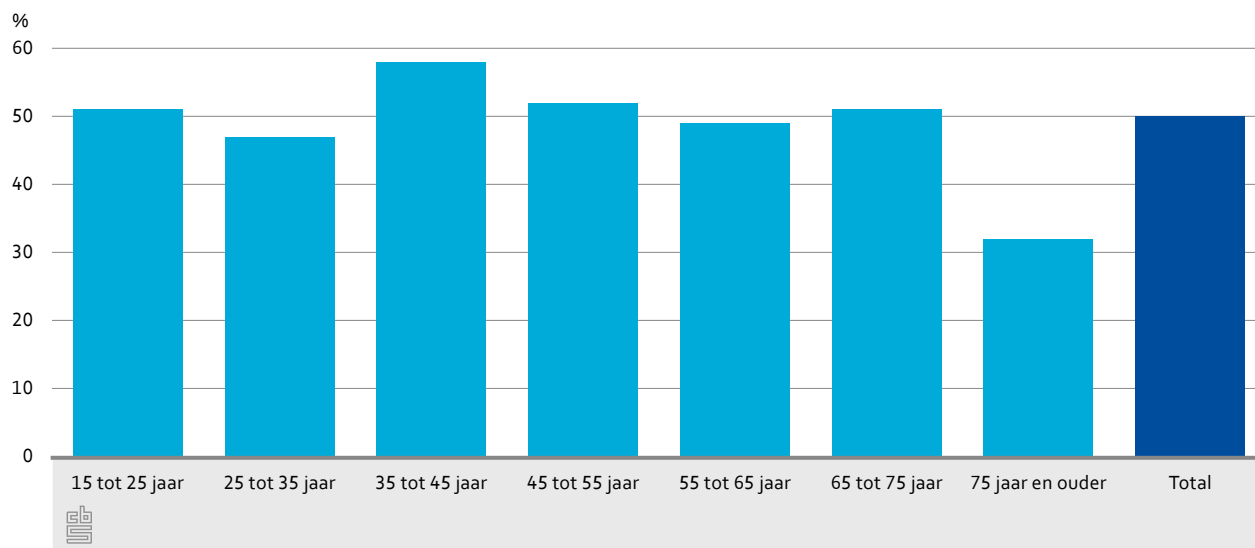
Mannen doen vaker vrijwilligerswerk dan vrouwen, maar het verschil is klein (51 procent tegen 49 procent). Dit verschil verdwijnt bovendien wanneer rekening gehouden wordt met opleiding of leeftijd. Er zijn duidelijkere verschillen zichtbaar tussen mannen en vrouwen als naar het soort organisatie wordt gekeken waarvoor vrijwilligerswerk wordt gedaan (tabel 1). Zo zijn vrouwen twee keer zo vaak als mannen actief voor een school (15 procent tegenover 8 procent) en in de verzorging (12 procent tegenover 5 procent). Mannelijke vrijwilligers zijn daarentegen actiever op het gebied van sport (20 procent tegenover 11 procent), jeugdwerk, hobby's, vakbond, politiek en wijk/buurt. Mannen doen ook vaker bestuurlijk werk dan vrouwen.

3.2 Meeste vrijwilligers onder 35- tot 45-jarigen, minste onder 75-plussers

Het aandeel vrijwilligers is het hoogst onder 35- tot 45-jarigen (58 procent). Deze leeftijdsgroep, met vaak schoolgaande kinderen, is vergeleken met andere leeftijdsgroepen zeer actief op scholen (tabel 1). Mensen boven de 55 jaar zetten zich juist meer in voor organisaties op het gebied van verzorging en kerk, moskee of levensbeschouwing, en ook meer voor culturele activiteiten en hobby's. Jonge vrijwilligers daarentegen zijn vooral actief in jeugdorganisaties. Van de 65-plussers doet 43 procent vrijwilligerswerk en een op de drie 75-plussers is vrijwilliger. Deze lage participatie van 75-plussers geldt echter niet voor alle vrijwilligersorganisaties, zoals de inzet voor de kerk, moskee of levensbeschouwing, hobbyclub, en organisaties die zich richten op het wonen en verzorging (tabel 1). Andere studies laten eveneens zien dat het aandeel vrijwilligers onder gepensioneerden niet

toeneemt na hun pensionering, maar dat mensen die al vrijwilligerswerk deden vóór hun pensionering wel meer uren gaan besteden aan vrijwilligerswerk na hun pensionering (Caro en Bass, 1997; Wilson, 2000). Gemiddeld besteedt een 65-plusser 5,4 uur per week aan vrijwilligerswerk. Bij mensen jonger dan 65 jaar is dat 3,7 uur.

3.2.1 Aandeel vrijwilligers naar leeftijd, 2012/2013

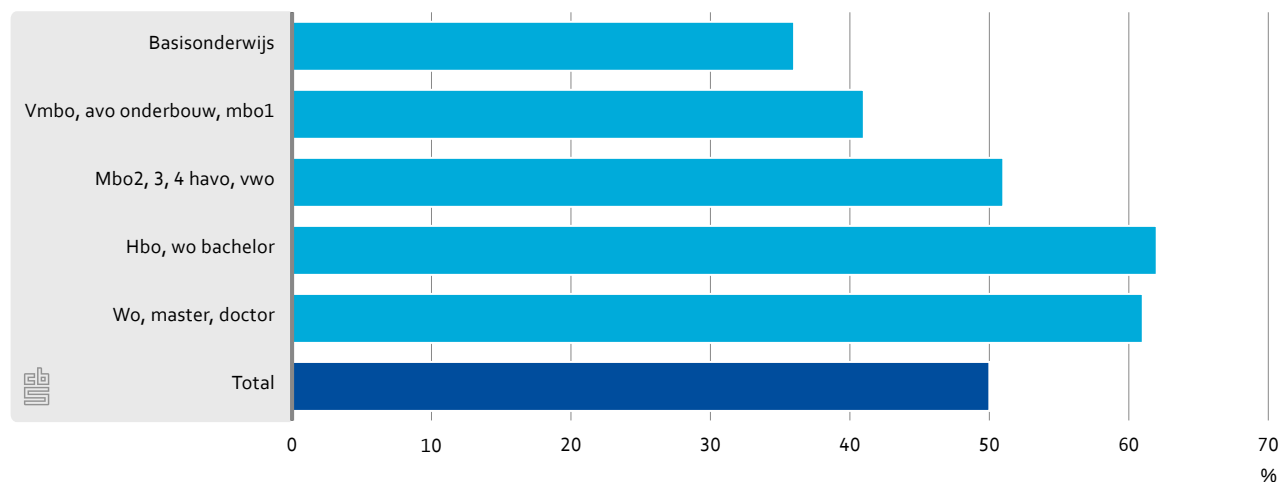
3.3 Mensen met een partner vaker vrijwilliger dan mensen zonder partner

(Gehuwd) samenwonenden zetten zich vaker in voor vrijwilligerswerk dan gescheiden, ongehuwden en verweduwde mensen (tabel 1). Vooral op scholen zijn mensen met een partner actiever als vrijwilliger dan mensen zonder partner. Gehuwden en ook verweduwden doen vaker vrijwilligerswerk voor kerken en levensbeschouwelijke organisaties dan gescheiden en niet-gehuwde mensen. Ongehuwden zijn betrekkelijk vaak actief voor jeugdorganisaties. Dit komt door hun leeftijd, ze zijn gemiddeld jong en jongeren doen meer vrijwilligerswerk voor jeugdorganisaties.

3.4 Hoogopgeleiden vaker vrijwilliger dan lager opgeleiden

Mensen met een hoog opleidingsniveau (hbo, wo bachelor/wo, master, doctor) zijn vaker vrijwilliger dan mensen met een lager opleidingsniveau. Hoger opgeleiden zetten zich vaker in voor een school, een sportvereniging, culturele vereniging, vakbond, politieke partij, sociale hulpverlening en organisaties voor woonsubsidies dan lager opgeleiden. Ook doen hoger opgeleiden vaker bestuurlijk werk dan lager opgeleiden.

3.4.1 Aandeel vrijwilligers naar opleidingsniveau, 2012/2013

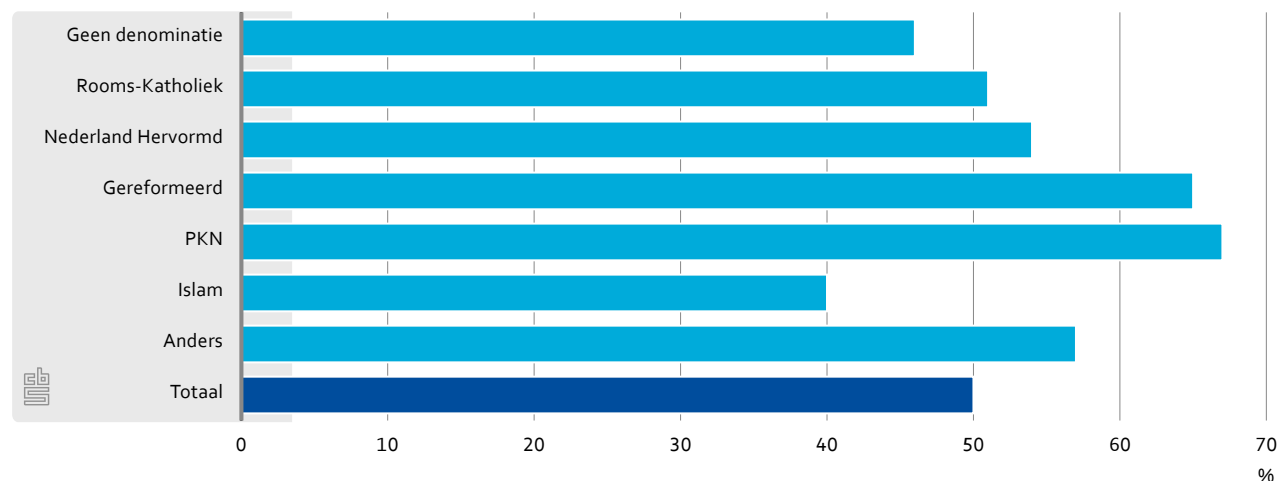
3.5 Autochtoon vaker vrijwilliger dan allochtoon

Autochtonen zetten zich vaker in als vrijwilliger (52 procent) dan westerse allochtonen (42 procent) en niet-westerse allochtonen (39 procent). Dit blijft zo als er rekening mee gehouden wordt dat autochtonen op enkele persoonskenmerken verschillen van allochtonen. Zo zijn autochtonen gemiddeld hoger opgeleid (StatLine, 2013) en gaat een hogere opleiding gepaard met meer participatie in vrijwilligerswerk.

3.6 Kerkelijken vaker vrijwilliger dan niet-kerkelijken

Kerkelijken zijn vaker actief als vrijwilliger dan mensen die zichzelf niet tot een kerkelijke gezindte of levensbeschouwelijke groepering rekenen (54 procent tegen 46 procent). Aanhangers van de Protestantse Kerk Nederland (PKN, 67 procent) en gereformeerden (65 procent) zetten zich het vaakst in als vrijwilliger, terwijl aanhangers van de Islam het minst vaak vrijwilligerswerk doen (40 procent). De meeste PKN-ers en gereformeerden doen vrijwilligerswerk voor de kerk (37 en 33 procent) maar ook zetten zij zich vaker in voor andere organisaties dan mensen zonder denominatie of met een andere kerkelijke gezindte (tabel 1).

3.6.1 Aandeel vrijwilligers naar kerkelijke gezindte, 2012/2013

3.7 Hoge inkomens actiever als vrijwilliger dan lagere inkomens

Mensen met een hoog gestandaardiseerd besteedbaar huishoudinkomen (CBS, 2014) doen over het algemeen meer vrijwilligerswerk dan mensen met een laag huishoudinkomen (56 tegen 44 procent). Het verschil komt echter voor rekening van verschillen tussen de inkomensgroepen in leeftijd, opleiding en burgerlijke staat. Zo hebben mensen op leeftijd doorgaans meer te besteden dan jongere leeftijdsgroepen en gaat een hoge opleiding meestal samen met een hoog inkomen. Ook hebben (echt)paren gemiddeld een hoger inkomen dan alleenstaanden en alleenstaande ouders.

3.8 Werkenden vaker vrijwilliger dan mensen zonder baan

Mensen zonder betaald werk zijn minder actief als vrijwilliger (44 procent) dan mensen met betaald werk (53 procent). Grote verschillen zijn waar te nemen op het gebied van sport (9 tegen 19 procent) en school (7 tegen 14 procent). Mensen zonder werk zetten zich daarentegen vaker in op het gebied van verzorging (11 procent) dan mensen met betaald werk (7 procent). Ook de wekelijkse arbeidsduur speelt een rol: hoe meer uren men per week betaalde arbeid verricht, hoe minder vaak men actief is als vrijwilliger. Van de mensen die minder dan 20 uur werken is 61 procent vrijwilliger, tegenover 56 procent van de mensen die tussen 20 en 28 uur werken en 50 procent van de mensen die meer dan 28 uur werken.

3.9 Minder vrijwilligers in stad dan op platteland

In niet of weinig stedelijke woongemeenten zijn er meer vrijwilligers (58 en 55 procent) dan in (zeer) sterk stedelijke woongemeenten (44 en 46 procent). Dit verschil geldt voor alle dertien onderscheiden organisaties of verenigingen. Het verschil blijft bovendien bestaan na controle voor de bevolkingssamenstelling van deze woongebieden.

4. Conclusie

De helft van de bevolking van 15 jaar en ouder heeft zich in 2012/2013 minstens één keer per jaar als vrijwilliger ingezet voor een organisatie of vereniging. De meeste vrijwilligers zetten zich in voor sportverenigingen, scholen, levensbeschouwelijke organisaties en in de verzorging en verpleging. Vakbonden en organisaties op het gebied van wonen en woonsubsidies, politieke partijen en sociale hulpverlening hebben de minste vrijwilligers. Vooral opleidingsniveau, leeftijd, herkomst en kerkelijke gezindte zijn relevant voor het doen van vrijwilligerswerk. Opleidingsniveau heeft, zoals in de meeste eerdere studies, een sterke samenhang met het verrichten van vrijwilligerswerk. Mensen met een hoger opleidingsniveau zijn beduidend vaker actief als vrijwilliger dan mensen met een laag opleidingsniveau. Hoger opgeleiden zijn over het algemeen meer betrokken bij de maatschappij en zijn meer in staat om te participeren in de samenleving dan laag opgeleiden (Putnam, 1995). Mensen van middelbare leeftijd, autochtonen en gereformeerden en PKN-ers zijn vaker actief als vrijwilliger dan respectievelijk ouderen, niet-westerse allochtonen en mensen met geen of

met een andere denominatie. Deze bevindingen komen ook overeen met de resultaten uit andere (niet-Nederlandse) studies.

Het verrichten van vrijwilligerswerk wijst op betrokkenheid bij de maatschappij en is daarmee een belangrijke indicator van sociale samenhang in de samenleving (Putnam, 2000). Nederlanders zijn over het algemeen positief over de waarde van vrijwilligerswerk voor de samenleving (Bekkers, 2013) en de deelname aan vrijwilligerswerk in Nederland is internationaal gezien hoog (Dekker en de Hart, 2009; ESS, 2013; Linssen en Schmeets, 2010). Het aandeel vrijwilligers is bovendien niet veranderd in de afgelopen twee jaar. Door de huidige ontwikkelingen, zoals de decentralisatie van zorgtaken en het beroep op burgers om meer informele hulp en mantelzorg te verlenen is het echter niet uit te sluiten dat de deelname aan vrijwilligerswerk geleidelijk gaat afnemen. Mensen moeten immers hun beschikbare tijd verdelen.

4.1 Technische toelichting

Data

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van gegevens uit het onderzoek Sociale samenhang en welzijn 2012 en 2013. In dit onderzoek is onder meer gevraagd naar de sociale en maatschappelijke participatie van mensen van 15 jaar en ouder, waaronder het verrichten van vrijwilligerswerk. In totaal zijn in 2012 gegevens beschikbaar van 7 949 personen en in 2013 van 7 384 personen.

Vrijwilligerswerk

Er is aan respondenten gevraagd of zij in de twaalf maanden voorafgaand aan de enquête vrijwilligerswerk hebben gedaan voor bepaalde organisaties of verenigingen. Daarbij werden 13 typen organisaties of verenigingen onderscheiden. De vraag luidde als volgt: 'De volgende vragen gaan over vrijwilligerswerk. Sommige mensen doen vrijwilligerswerk voor organisaties of verenigingen. Het kan daarbij gaan om bestuurlijk werk of andere activiteiten. Kunt u bij de volgende organisaties en verenigingen steeds aangeven of u daarvoor in de afgelopen 12 maanden als vrijwilliger bepaald soort werk heeft gedaan? Heeft u in de afgelopen 12 maanden wel eens vrijwilligerswerk gedaan: (1) in het jeugd- en buurthuiswerk of als leider van scouting, (2) op school, zoals bijvoorbeeld hulp op school, de oudercommissie, schoolbestuur, werken in de bibliotheek of als leesouder, (3) in de verzorging of verpleging, zoals bijvoorbeeld bejaardenzorg, kinderopvang, kruiswerk, zieken bezoeken, collecteren voor gezondheidsorganisaties, welfarewerk in het ziekenhuis of assisteren bij stervensbegeleiding, (4) voor een sportvereniging, in het bestuur of bijvoorbeeld werken in de kantine, organisatie, trainen of zaalbeheer, (5) voor culturele verenigingen, zoals bijvoorbeeld een muziek- of toneelvereniging of een tekenclub, (6) voor hobby- of gezelligheidsverenigingen, (7) voor de kerk, moskee of levensbeschouwing, zoals bijvoorbeeld de kerkenraad, parochieraad, moskeevereniging, huisbezoek, of het rondbrengen van blaadjes, (8) voor de vakbond of bedrijfsorganisatie, zoals bijvoorbeeld de ondernemingsraad of personeelsvereniging, (9) voor een politieke partij of actiegroep, (10) op het gebied van sociale hulpverlening, rechtshulp, reclassering of slachtofferhulp, (11) op het gebied van wonen, woonomstandigheden of huurdersbelangen, (12) ten behoeve van de wijk of de buurt of (13) voor organisaties op een ander gebied?'

Daarnaast is voor elke organisatie waarvoor vrijwilligerswerk wordt gedaan een aantal vervolgvragen gesteld: er is gevraagd naar het aantal verschillende organisaties binnen

de betreffende soort organisatie ('Was dat voor één of meer organisaties op het gebied van....?'), hoeveelheid tijd er aan vrijwilligerswerk besteed wordt ('Kunt u aangeven hoeveel tijd u ongeveer besteed heeft aan vrijwilligerswerk voor deze organisatie in de afgelopen 12 maanden? U kunt een schatting geven van het gemiddeld aantal uren per week of van het totaal aantal uren per jaar.'), of mensen de afgelopen 4 weken vrijwilligerswerk hebben gedaan voor een organisatie ('Heeft u in de afgelopen vier weken vrijwilligerswerk gedaan voor deze organisatie?'), naar bestuurlijk werk ('Heeft u voor deze organisatie in de afgelopen 12 maanden bestuurlijk werk gedaan, zoals zitting hebben in het bestuur, bestuursvergadering bijwonen of overleg voeren namens het bestuur?') en of mensen gevraagd werden om vrijwilligerswerk te doen ('Bent u met vrijwilligerswerk voor deze organisatie of vereniging begonnen omdat u gevraagd bent of bent u dit op eigen initiatief gaan doen?').

Persoonskenmerken en andere kenmerken

Informatie over herkomst, het gestandaardiseerd besteedbaar huishoudensinkomen (ingedeeld in kwartielgroepen) en stedelijkheid van de woongemeente is afkomstig uit registers en is aan de enquêtegegevens gekoppeld. Respondenten is gevraagd naar hun geslacht, leeftijd en hoogst voltooide opleidingsniveau. Het hoogst voltooide opleidingsniveau bestaat uit de categorieën 'basisonderwijs', 'vmbo, mbo1, avo onderbouw', 'havo, vwo, mbo', 'hbo, wo bachelor' en 'wo, master, doctor'. Ook is gevraagd naar de burgerlijke staat van de respondent. Deze bestaat uit vier categorieën: 'getrouwd', 'gescheiden', 'verweduwd' en 'nooit getrouwd geweest'.

Religiositeit is vastgesteld aan de hand van denominatie. Gevraagd is tot welke kerkelijke gezindte of levensbeschouwelijke groepering men zich rekent. De mogelijke antwoordcategorieën waren: Geen, Rooms-katholiek, Nederlands Hervormd, Gereformeerd, Protestantse Kerk Nederland, Islam, Joods, Hindoe, Boeddhist en anders.

Betaald werk is vastgesteld met de vraag: 'Heeft u op dit moment betaald werk? Ook 1 uur per week of een kortere periode telt al mee, evenals freelance werk'. Er is tevens naar wekelijkse arbeidsduur gevraagd.

5. Appendix

Tabel 1 Vrijwilligerswerk naar persoonskenmerken, 2012/2013

	Totaal	Jeugd- werk	School	Ver- zorging	Sport	Cul- turele acti- viteit	Hobby	Kerk, mos- kee	Vak- bond	Poli- tie- partij	Sociale hulp- ver- lening	Wonen	Wijk of de buurt	Anders
	%													
Totaal	50	8	11	9	15	5	5	8	3	1	2	2	5	7
Geslacht														
Mannen	51	9	8	5	20	6	6	8	3	2	2	3	6	7
Vrouwen	49	7	15	12	11	5	4	9	2	1	2	2	4	7
Leeftijd														
15 tot 25 jaar	51	13	12	7	20	5	5	6	1	1	1	0	3	6
25 tot 35 jaar	47	8	10	5	14	5	3	6	3	1	2	1	4	6
35 tot 45 jaar	58	8	30	7	19	5	4	7	4	1	1	2	7	7
45 tot 55 jaar	52	8	13	9	20	5	5	8	4	2	1	2	7	8
55 tot 65 jaar	49	6	4	12	12	7	6	10	3	2	3	3	7	8
65 tot 75 jaar	51	7	3	14	10	8	9	13	1	2	2	4	6	11
75 jaar of ouder	32	4	1	8	4	3	7	10	0	1	1	3	2	5
Burgerlijke staat														
Gehuwd	54	8	14	11	16	6	6	11	3	2	2	2	7	8
Gescheiden	42	7	9	9	11	4	4	4	3	2	2	3	5	7
Verweduwd	35	5	2	11	5	5	7	9	1	1	1	3	4	6
Nooit gehuwd geweest	49	9	10	6	17	5	5	5	2	1	2	2	4	7
Opleiding														
Basisonderwijs	36	8	7	8	10	3	4	6	1	1	1	2	4	4
Vmbo, avo onderbouw, mbo1	41	8	8	10	11	3	5	8	1	1	1	1	3	5
Mbo2, 3, 4, havo, vwo	51	9	12	9	16	6	6	8	3	1	1	2	6	7
Hbo, wo bachelor	62	8	15	10	20	8	6	10	4	3	3	3	6	10
Wo, master, doctor	61	6	16	7	19	8	5	9	4	4	4	3	8	13
Herkomst														
Autochtoon	52	8	12	10	17	6	6	9	3	1	2	2	6	8
Westers allochtoon	42	7	11	6	11	5	4	6	3	2	2	2	5	6
Niet-westers allochtoon	39	8	10	6	9	5	2	9	1	1	1	1	3	5
Kerkelijke gezindte														
Geen denominatie	46	7	12	6	17	5	5	1	3	2	2	3	5	7
Rooms-Katholiek	51	8	10	11	17	6	6	8	3	1	1	2	6	7
Nederland Hervormd	54	9	11	13	15	4	7	14	3	1	2	2	7	8
Gereformeerd	65	9	14	16	13	7	8	33	2	1	2	1	5	8
PKN	67	12	13	16	14	8	6	37	2	2	3	2	7	12
Islam	40	11	13	6	9	6	1	9	1	1	1	0	5	5
Anders	57	7	11	13	7	6	4	27	3	2	3	3	4	9
Huishoudensinkomen														
Laagste inkomensgroep	44	8	11	8	10	5	5	8	1	1	2	1	5	7
2e 25-procentsgroep	46	8	11	9	13	5	6	9	2	1	1	2	5	6
3e 25-procentsgroep	51	8	13	9	17	5	5	9	3	1	2	3	6	7
Hoogste inkomensgroep	56	8	11	9	20	7	6	8	3	2	2	2	5	9
Betaald werk														
Betaald werk	53	9	14	7	19	5	5	8	4	2	2	2	6	7
Geen betaald werk	44	7	7	11	9	5	6	9	1	1	2	3	5	8
Stedelijkheid														
Zeer sterk stedelijk	44	7	10	7	11	5	4	6	2	1	2	3	4	8
Sterk stedelijk	46	7	11	8	14	4	5	7	2	1	2	3	4	6
Matig stedelijk	51	7	12	9	17	5	5	9	3	2	2	2	5	7
Weinig stedelijk	55	9	13	11	18	7	6	10	3	1	2	2	6	8
Niet stedelijk	58	11	12	12	20	7	7	11	3	2	2	2	9	9

Literatuur

Arts, K. en S. Te Riele (2010). Vrijwilligerswerk. In: Schmeets, H. (red.), *Sociale samenhang: Participatie, vertrouwen en integratie* (pp 53–70). Den Haag: CBS.

Bekkers, R (2013). Geven van tijd: vrijwilligerswerk. In: Schuyt, T., B. Gouwenberg en R. Bekkers (red.), *Geven in Nederland: Giften, nalatenschappen, sponsoring en vrijwilligerswerk* (pp 107–123). Amsterdam: Reed Business Education.

Brady, H., S. Verba en Kl. Schlozman (1995). Beyond SES: a resource model of political participation. *American Political Science Review*, 89, 269–295.

Bussel, H. en D. Forbes (2002). Understanding the volunteer market: The what, where, who and why of volunteering, *International Journal of Nonprofit and Voluntary Sector Marketing*, 7(3), 224–257.

Caro, F. en S. Bass (1997). Receptivity to volunteering in the immediate post-retirement period. *Journal of Applied Gerontology*, 16, 427–442.

CBS (2014). Welvaart in Nederland. Inkomen, vermogen en bestedingen van huishoudens en personen. Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.

Dekker, P. en J. de Hart (2009). *Civic society en vrijwilligerswerk 5*. Den Haag: SCP.

Freeman, R (1997). Working for nothing. The supply of volunteer labor. *Journal of Labor Economics*, 15, 140–167.

Herzog, A., R. Kahn en J. Morgan (1989). Age differences in productive activity. *Journal of Gerontology*, 4, 129–138.

ESS (2013). European Social Survey, Round 6 Data. Data file edition 3.0. Norway: Norwegian Social Science Data Services.

Karl, K. A., J. V. Peluchette en L.M. Hall (2008). Give them something to smile about: A marketing strategy for recruiting and retaining volunteers. *Journal of Nonprofit & Public Sector Marketing*, 20(1), 71–96.

Knulst, W. en K. van Eijck (2003). Old soldiers never die. Op zoek naar een verklaring voor de disproportionele vergrijzing van het vrijwilligerscorps in Nederland tussen 1985 en 2000. *Mens en Maatschappij*, 78(2), 158–178.

Linssen, R. en H. Schmeets (2010). Participatie en vertrouwen in Europa. In: Schmeets, H. (red.), *Sociale samenhang: Participatie, vertrouwen en integratie* (pp 135–152). Den Haag: CBS.

Menchik, P. en B. Weisbrod (1987). Volunteer labor supply. *Journal of Public Economics*, 32, 159–183.

Okun, M. A. en N. Eisenberg (1992). Motives and intent to continue organizational volunteering among residents of a retirement community area. *Journal of Community Psychology*, 20(3), 183–187.

Putnam, R (1995). Turning in, turning out: the strange disappearance of social capital in America. *Political science and Politics*, 28, 664–683.

Putnam, R (2000). *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. New York: Simon and Schuster.

Rosenthal, S., C. Feiring en M. Lewis (1998). Political volunteering from late adolescence to young adulthood: patterns and predictions. *Journal of Social Issues*, 54, 471–493.

Smith, D (1994). Determinants of voluntary association participation and volunteering: A literature review. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 23, 243–263.

StatLine (2013). Beroepsbevolking; behaalde onderwijs naar herkomst geslacht en leeftijd. <http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=71822NED&D1=0&D2=0&D3=0&D4=1%2c3-4&D5=a&D6=0&D7=I&VW=T>. Geraadpleegd op 23 maart 2014.

Sundeen, R (1990). Family life course status and volunteer behaviour: implications for the single parent. *Sociological perspectives*, 33, 483–500.

Wilson, J (2000). Volunteering. *Annual Review of Sociology*, 26, 215–240.

Wilson, J. en M. Musick (1997). Who cares? Toward an integrated theory of volunteer work. *American Sociological Review*, 62, 694–713.

Wuthnow, R (1998). *Loose Connections: Joining Together in America's Fragmented Communities*. Cambridge: Harvard University Press.

Verklaring van tekens

.	Gegevens ontbreken
*	Voorlopig cijfer
**	Nader voorlopig cijfer
x	Geheim
–	Nihil
–	(Indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	Het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
Niets (blank)	Een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2014–2015	2014 tot en met 2015
2014/2015	Het gemiddelde over de jaren 2014 tot en met 2015
2014/'15	Oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2014 en eindigend in 2015
2012/'13–2014/'15	Oogstjaar, boekjaar, enz., 2012/'13 tot en met 2014/'15

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever
Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Prepress
Studio BCO, Den Haag

Inlichtingen
Tel. 088 570 70 70, fax 070 337 59 94
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen, 2015.
Verveelvoudigen is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.